ISSN : 3088 3512 (Online)

วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์
Journal of Research of Social Studies Review

ปีที่ 2 ฉบับที่ /2 (เมษายน-มิถุนายน, 2568)
Vol. 2 No. 2 (April-June, 2025

วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์
โรงเรียนมงคลญาณปริยัติ
วัดสระทอง เลขที่ 15 ถนนหายโศก
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
ร้อยเอ็ด 45000
โทร. 0935602069, 092 746 7383
E-MAIL: BOOUNPEGGG@GMAIL.COM

วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2568)

ISSN : xxxx xxxx (Online)

- **ที่ปรึกษา**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- **บรรณาธิการ**

ดร.บุญเพ็งสิทธิวงษา

- ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระครูสุวรรณสรานุกิจ

- **กองบรรณาธิการ (Editorial Board)**

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ : มหาวิทยาลัยชินวัตร

ศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี มีสุข : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิฐ โอ่งเจริญ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์ นพณัฐวงศกร : มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย ยืนยง : มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเหลือ บุบผามาลา : วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

- **ผู้จัดการวารสาร**

ดร.สนั่น ประเสริฐ

- **ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร**

ดร.สงวน หล้าโพนทัน

Advisor:

Assistant Professor Dr. Kanokorn Boonmee: Northeastern University

Editorial Board:

- **Editor:** Dr. Boonpeng Sittiwongsa
- **Assistant Editor:** Phrakru Suwansaranukit
- **Editorial Board:**

Professor Dr. Kittisak Jermsittiprasert: Shinawatra University

Professor Dr. Anchalee Meesuk: Phitsanulok University

Associate Professor Dr. Pisit Ongcharoen: Phranakhon Rajabhat University

Associate Professor Dr. Rachen Nopphanatwongkorn: Southeast Asia University

Associate Professor Dr. Katanyu Kaewhanam: Kalasin University

Associate Professor Dr. Chokchai Yuenyong: Khon Kaen University

Associate Professor Dr. Panya Klaidej: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assistant Professor Dr. Sanya Kenapoom: Mahasarakham Rajabhat University

Assistant Professor Dr. Boonlue Bubphamala: Pichayabundit College

Assistant Professor Dr. Sompong Suwanphooma: Chaiyaphum Rajabhat University

- **Journal Manager**

Dr. Sanan Prasert

- **Assistant Journal Manager**

Dr. Sanguan Laphontan

เกี่ยวกับวารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์: วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์ (JOURNAL OF RESEARCH OF SOCIAL STUDIES REVIEW) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พระพุทธศาสนา และปรัชญา

กระบวนการพิจารณาบทความ: บทความที่เผยแพร่จะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (double- blind review)

ประเภทของบทความ:

บทความวิจัย
บทความวิชาการ
บทวิจารณ์หนังสือ

ภาษาที่รับตีพิมพ์: ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

กำหนดการออกเผยแพร่วารสาร: วารสารกำหนดวงรอบการเผยแพร่ 4 ฉบับต่อปี ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การติดต่อประสานงานและส่งบทความเผยแพร่:

1. สอบถามรายละเอียดเบื้องต้น เช่น รอบการเผยแพร่ หนังสือตอบรับการตีพิมพ์ เป็นต้น โทร.093 5602069, 092 7467383
2. เทมเพลตบทความวิจัย
3. เทมเพลตบทความวิชาการ
4. เทมเพลตบทวิจารณ์หนังสือ

ทั้งนี้วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์ ยังไม่มีการเรียกเก็บค่าตีพิมพ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทัศน์ เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความวิชาการ บทความวิจัย รวมทั้งบทวิจารณ์หนังสือ เปิดรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พระพุทธศาสนา และปรัชญา กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ โดยบทความที่ส่งมาตีพิมพ์เผยแพร่กับวารสารจะได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน วารสารฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน 2568) เป็นฉบับที่ 2 ของปี 2568 ตีพิมพ์บทความทั้งสิ้นจำนวน 5 บทความ จำแนกเป็นบทความวิชาการ 2 เรื่อง และบทความวิจัย 3 เรื่อง

วารสารขออนุโมทนาและขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่กับทางวารสาร ตลอดถึงเครือข่ายด้านวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้อนุเคราะห์ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนบทความและวารสารด้วยดีเสมอมา วารสารรู้สึกเป็นเกียรติและมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการได้พัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของผู้เผยแพร่บทความ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบทความให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ขออนุโมทนาและขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ดร.บุญเพ็ง สิทธิวงษา
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทความวิจัย	
แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	159
พีระยุทธ ศิลาพรหม	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี	170
ดนัย ลามคำ	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี	184
พระสถิรวัฒน์ ศรีธรรมวงศ์	
บทความวิชาการ	
ปัจจัยที่ถูกหลอกผ่านสื่อ	196
มะลิ ทิพพ์ประจง, พระใบฎีกาสุชินนะ อนิญฺชิโต (พรหมนิล), นพวรรณ์ ไชยชนะ กาญจนา ดำจุติ	
บทบาทมหาวิทยาลัยไทยกับสังคมยุคใหม่	205
มะลิ ทิพพ์ประจง, พระครูวิรุฬห์วัชรธรรมฐานุตฺตโร (เพ็ชรรัตน์) พระใบฎีกาสมคิด นาถสีโล (สุขนิล), พระครูวศินวรกิจ (วิชาญ แดงประไพ)	

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for Improving the Quality of Life of the Elderly and Disabled People of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization Ubonrat District Khon Kaen Province

พีระยุทธ ศิลาพรหม
Peerayut Silaprom
วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
Pitchayabundit College, Thailand
E-mail: namedanai@gmail.com

Received: 21 January 2025; Revised: 9 February 2025; Accepted: 15 February 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนผู้สุงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 286 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า : 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิทธิสวัสดิการ ตามลำดับ 2) ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X3) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) และด้านบทบาทภาครัฐ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ และ 3) ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม เป็นต้น

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, คนพิการ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the development of the quality of life of the elderly and people with disabilities, 2) to study the factors for improving the quality of life of the elderly and people with disabilities, and 3) to study the organization's guidelines for improving the quality of life of the elderly and people with disabilities. Ban Dong Subdistrict Administration Ubonrat District Khon Kaen Province Quantitative and qualitative research Tools used include: Questionnaires and interviews Sample groups include: Elderly and disabled people in Ban Dong Subdistrict, totaling 286 people, a group of related informants totaling 10 people. Data were analyzed by distribution, frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and content analysis.

The results of the research found that: 1) Improving the quality of life of the elderly and disabled people of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization. Ubonrat District Khon Kaen Province Overall, it was at a moderate level, arranged in descending order as follows: economics, health and hygiene Social relations and welfare rights, respectively 2) Factors for improving the quality of life of the elderly and disabled people of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization. Ubonrat District Khon Kaen Province Statistically significant at the 0.05 level, including network partners (X3), local roles (X2), and government roles (X5), the coefficients of the predictors in the raw score (b) were .425, .164, and -.411 respectively and 3) there should be a mechanism for implementing the strategic plan for the health of the elderly. Organize training to provide knowledge on appropriate health care for the elderly and people with disabilities at least once per year. Arrange for appropriate improvements to the homes of the elderly and people with disabilities in the community, etc.

Keywords: Guidelines for Improving the Quality of Life, The Elderly, People With Disabilities, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัด ที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ซึ่งต้องดำเนินการถ่ายโอนภารกิจภายใน 4 ปี ภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส เป็นภารกิจหนึ่งที่กำหนดให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรกลับการที่ประชากรวัยสูงอายุและคนพิการมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2564) อย่างไรก็ตามสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและกลุ่มคนพิการ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกกัดความของการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุว่า ประเทศใดที่มีสัดส่วนประชากร อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวม ถือว่า ประเทศนั้นเป็นสังคมผู้สูงอายุ สถานการณ์ด้านประชากรของจังหวัดขอนแก่น โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการมีแนวโน้มสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละของผู้สูงอายุ ร้อยละ 18.98% และผู้พิการ จำนวน 62,453 คน ละมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนตามนโยบายของภาครัฐ ที่จะต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปดำเนินการอย่างเร่งด่วน และถูกหลักยุทธวิธี (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3, 2566)

ปัญหาจากภาวะประชากรผู้สูงอายุและคนพิการเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบให้สถานะทางการเงินการคลังของรัฐและเศรษฐกิจของประเทศ หากพิจารณาทรัพยากรของประเทศที่จะรองรับการดูแลผู้สูงอายุและคนพิการในอนาคตคงไม่เพียงพอภาครัฐและเอกชนได้กำหนดจัดสวัสดิการสังคม ทั้งการใช้สื่อในการพัมนคุณภาพชีวิต ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การมหาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชราและผู้ด้อยโอกาส ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและคนพิการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของชุมชนและการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นสภาพปัญหาของผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านดง โดยที่ในเขตตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีผู้สุงอายุ จำนวน 1,894 คน แบ่งเป็นชาย 828 คน เป็นหญิง จำนวน 1,066 คน และคนพิการ จำนวน 415 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 202 คน แบ่งเป็นหญิง จำนวน 213 คน (สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 5, 2667) จากการค้นคว้าพบว่ามีปัญหาด้านที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิทธิสวัสดิการ ที่ยังต้องมีการแก้ไขปัญหาให้กับผู้สูงอายุและคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยการใช้สื่อและเทคโนดลยีเข้ามาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างครอบคลุม (บุญเพ็ง สิทธิวงษา, 2566)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดงอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุและคนพิการในตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าตลอดจนผลที่ได้รับสามารถนำมาปรับใช้กับประชากรผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

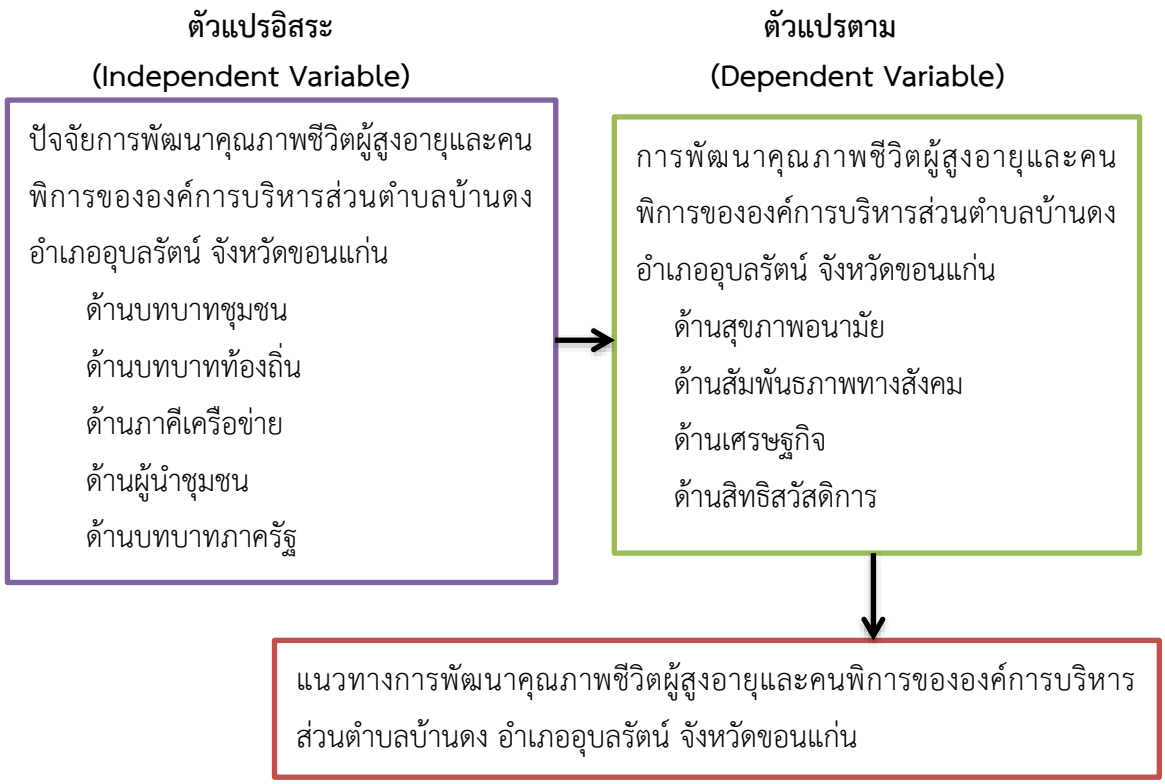

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รู ปแบบการวิจัยวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นที่ระดับความเชื่อมั่น 80% และจำนวนทั้งหมดนี้ได้มาจากการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน

1. กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้สุงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 1,181 คน

(2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้สุงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 1,18 คน โดยการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้สุงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 286 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

(3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมาสภาพปัจจุบัน โดยแยกเป็น 1 กลุ่ม จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้สุงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอู้นำชุมชนแต่ละชุมชนเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง และ 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจความถูกต้องความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

(2) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณาธิกรณ์ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านสุขภาพอนามัย	3.07	0.17	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.04	0.69	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.10	0.37	ปานกลาง
ด้านสิทธิสวัสดิการ	3.02	0.28	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.06**	**0.38**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.06,S.D.=0.38) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x}$ =3.10,S.D.=.037) ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{x}$ =3.07,S.D.=0.17) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{x}$ =3.04,S.D.=0.69) และด้านสิทธิสวัสดิการ ($\bar{x}$ =3.02,S.D.=0.28) ตามลำดับ

2) ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.820	1.363		1.336	.182		
ด้านบทบาทชุมชนX_1	.335	.525	.437	.638	.524	.002	5.342
ด้านบทบาทท้องถิ่นX_2	.213	.795	.251	.268	.789	.001	4.252
ด้านภาคีเครือข่ายX_3	.425	.090	.629	4.730	.000*	.062	6.075
ด้านผู้นำชุมชนX_4	.164	1.271	.202	.129	.000*	.000	2.926
ด้านบทบาทภาครัฐX_5	-.411	.863	-.363	-.476	.000*	.002	7.403
SE_{est} = ±.20576 R = .797; R^2=. 636; Adj. R^2 =.629 ; F = 96.218 ; p-value = 0.001							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X3) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) และด้านบทบาทภาครัฐ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ และปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านบทบาทชุมชน (X1) และด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) ตามลำดับ

3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุและคนพิการ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุคนพิการได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ควรจัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะมีที่พักถาวร ควรส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ และควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้าน

เศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิทธิสวัสดิการ ตามลำดับ ทั้งนี้การพัมนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการยังไม่เข้าถึงในแต่ละด้านเท่าที่จะควรที่เป็น จึงจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเร่งด่วนในแต่ละด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดารัตน์ นงค์ทอง, พิมพา ขจรธรรม (2560) ที่ได้ศึกษา การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัณรัตน์ ศิลป์กษา, และ ธารา รัตนอำนวยศิริ (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทีมหมอครอบครัวและภาคีเครือข่ายอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีความพิการกว่าร้อยละ 30 ไม่มีบัตรประจำตัวผู้พิการเกิดจากผู้พิการส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ฐานะยากจน ไม่มีผู้ดูแล แพทย์ต้องประเมินความพิการทุกราย ไม่มีช่องทางด่วน ใช้เวลานานและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนประกอบด้วยขั้นตอนการออกหนังสือรับรองความพิการโดยไม่ต้องไปโรงพยาบาล และการมีช่องทางด่วนสำหรับผู้พิการ และ 3) หลังการพัฒนาพบว่าผู้พิการได้รับสวัสดิการทางสังคมเพิ่มขึ้นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการได้รับการดูแลและเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขทุกราย

ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X3) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) และด้านบทบาทภาครัฐ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ ทั้งนีปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สุงอายุและคนพิการไม่ว่าจะเป็นภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานท้องถิ่น และบทบาทภาครัฐที่จะต้องเข้ามาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้สุงอายุและคนพิการจะต้องได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสมล บุตรวิเศษ, และ อุปริฏฐา อินทรสาด (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ความแข็งแรงของร่างกาย การมีสมาธิในการทำงาน ความพึงพอใจที่ได้ผูกมิตรกับคนอื่นและชีวิตความเป็นอยู่ภาพรวม ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิสาชล, ธันยาวราธร อรอุมา แก้วเกิด, และ เจริญชัย หมื่นห่อ (2566) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอาจสามารถ จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้นสูงที่สุด ได้ทำนายคุณภาพชีวิตได้ได้ร้อยละ 45.2 (Adjusted R^2= =.452, β = .458, t=6.415, p=.001) รองลงมาคือ ความเครียด ส่งผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตของได้ ทำนายคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 37.9 (Adjusted R^2= = -.379, β = -.385, t=-5.401, p=.001) หมายความว่าตัวแปรในสมการทำนาย ได้แก่ ความเครียด (X1) และการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ (X2) สามารถอธิบายได้ความสามารถในการทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 35.3

ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์

ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะมีที่พักถาวร ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ และควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด แทวกระโทก (2560) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ควรสนับสนุนการปรับปรุงทางเดินสำหรับผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการในวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเป็นครอบครัว ควรร่วมกันปฏิบัติงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการให้ความรู้หรือการจัดกิจกรรม ด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมใช้สารเสพติดโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการเล่านิทานพื้นบ้าน ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวอย่างจริงจังสม่ำเสมอ และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ศิริพันธ์, ทวี รักสกุล (2565) ได้ศึกษา ประสิทธิผลในภารกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลในภารกิจการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมพบว่า ประสิทธิผลในภารกิจการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมรวมอยู่ในระดับ มาก 2) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิโดยรวมพบว่ามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ปานกลาง 3)ประสิทธิผลในภารกิจการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่าประสิทธิผลในภารกิจการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1) การนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ
2) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสม
3) จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอ
4) จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไร้ที่พึ่งพิง
5) ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางาน
6) สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะ
7) สนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรร่วมมือประสานงานโดยการใช้เวทีประชาพิจารณ์แบบสร้างสรรค์ และนำเสนอประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรมีการไปปฏิบัติโดยแบบแผนโครงสร้างการประเมินติดตามในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 รณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจในแผนโครงสร้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการร่วมกันอย่างมีแนวทางการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิผล

2.2 ควรให้บุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการร่วมกันอย่างมีคุณภาพโดยอาศัยยึดหลักการและวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรให้บุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยร่วมติดตามประเมินผล สร้างสรรค์ลักษณะนิสัยพัฒนาในเชิงบวกโดยการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิผล

3. ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีโครงสร้างที่ชัดเจนประกอบกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนมาประยุกต์ใช้ในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยเน้นการขับเคลื่อนที่มีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างจริงจัง

3.3 ควรศึกษาในการนำนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และร่วมกันจัดทำแผนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางบรรทัดฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในเขตพื้นที่ตำบลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติชั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12).* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด สามลดา

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2564). *หลักพื้นฐานว่าด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ.* กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

จริยา ศิริพันธ์, ทวี รักสกุล. (2565). ประสิทธิผลในภารกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,* 5(3),1026-1039.

ธิดารัตน์ นงค์ทอง, พิมพา ขจรธรรม. (2560). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหว. *วารสารพัฒนาสังคม,* 19(2),113 -131.

ธิสาชล, ธันยาวราธร, อรอุมา แก้วเกิด, เจริญชัย หมื่นห่อ. (25). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอาจสามารถ จังหวัดนครพนม. *วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา,* 8(2),110–118.

นัสมล บุตรวิเศษ และอุปริฏฐา อินทรสาด. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* [รายงานการวิจัย], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ.

บุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2566). การใช้ระบบสื่อสารสารสนเทศพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยสารสนเทศและเทคโนโลยี,* 4(2),15 - 24.

ศรัณรัตน์ ศิลป์กษา, และ ธารา รัตนอำนวยศิริ. (2566). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทีมหมอครอบครัวและภาคีเครือข่ายอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ,* 4(1), 29 – 42.

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. (2566). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดประจำปี พ.ศ. 2566.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 5. (2667). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดประจำปี พ.ศ. 2567.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สมคิด แทวกระโทก. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย,* 11(1), 158-170.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

Factors Affecting the Application of the Principles of Good karma in the Performance of Duties of the Executives of the Udon Thani Provincial Administrative Organization

ดนัย ลามคำ
Danai Lamkham
วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
Pitchayabundit College, Thailand
E-mail: namedanai@gmail.com

Received: 4 February 2025; Revised: 17 February 2025; Accepted: 20 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน และกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายองค์การปครองส่วนส่วนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.80) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการดประเมินนโยบาย ด้านการกำหนดนโยบาย และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านอนภิชฌา (X8) ด้านเว้นจากอทินนาทาน (X2) ด้านอพยาบาท (X9) ด้านเว้นจากปาณาติบาต (X1) ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ (X7) และด้านเว้นจากผรุสวาจา (X6) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .352 .322 .317 .249 .240 และ .193 ตามลำดับ และ (3) จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ให้ผู้บริหารเห็นประโยชน์ของการรักษาศีลและโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีลทั้งทางตรงและทางอ้อม ควรส่งเสริมให้มีสติ คิดก่อนพูดและทำ คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นต้น

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้, หลักกุศลกรรมบถ, การปฏิบัติหน้าที่

Abstract

This research aimed (1) to study the application of the principle of Kusala-kammapatha in performing duties, (2) to study the factors affecting the application of the principle of Kusala-kammapatha in performing duties, and (3) to study the guidelines for applying the principle of Kusala-kammapatha in performing duties of the executives of Udon Thani Provincial Administrative Organization. It was a quantitative and qualitative research. The samples were 400 eligible voters in Udon Thani Province, and the target group was 10 executives and heads of the Udon Thani Provincial Administrative Organization. This was a quantitative and qualitative research using mean and standard deviation statistics, multiple regression analysis using the sequential variable selection method, discussion of results, and descriptive data analysis.

The research results found that: (1) The status of the application of the principles of Kusala Kammapatha in the performance of duties of the executives of Udon Thani Provincial Administrative Organization was overall at a moderate level ($\bar{x}$ =3.03 S.D. = 0.80), ranked from most to least as follows: policy evaluation, policy determination, and policy implementation, respectively. (2) Factors affecting the application of the principles of Kusala Kammapatha in the performance of duties of the executives of Udon Thani Provincial Administrative Organization. At the .05 level of statistical significance, namely, Anabhijjha (X8), Abstaining from Adinnadana (X2), Apayapada (X9), Abstaining from Killing Animals (X1), Abstaining from Samphappalapha (X7), and Abstaining from Harusava (X6), with predictor coefficients in raw scores (b) equal to .352, .322, .317, .249, .240, and .193, respectively. (3) It is necessary to encourage administrators to see the benefits of keeping the precepts and the direct and indirect disadvantages or consequences of not having precepts. They should be promoted to be mindful, think before speaking and acting, and think about the consequences both for oneself and society, etc.

Keywords: Factors Affecting the Application, The principles of Good Karma
The Performance of Duties

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครอง ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงาน เมื่อเป็นดังนี้ การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความมุ่งประสงค์ของชุมชนนั้น ๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น คือเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นจึง มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนได้มีโอกาสในการปกครองตนเองที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550)

การบริหารงานของคณะผู้บริหารนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องทำการวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์การสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่าผู้บริหารจะต้องทำอย่างไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2557)

การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ไว้ว่า ด้านเมตตากายกรรม เจ้าหน้าที่ ควรทำงานบริการประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ควรให้ความเอื้อเฟื้อต่อประชาชนที่มาขอรับบริการ ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างดียิ่งไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้มาขอรับบริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่ควรใช้วาจาสุภาพ เอื้อเฟื้อมีไมตรีจิตเหมาะสมต่อผู้มาขอรับบริการ ด้านเมตตามโนกรรม เจ้าหน้าที่ ควรสร้างจิตสำนึกการทำงานด้วยความมีน้ำใจที่ดีต่อผู้มาขอรับบริการ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ ควรใช้งบประมาณของรัฐอย่างคุ้มค่าเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ด้านสีลสามัญญตา เจ้าหน้าที่ ควรปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบวินัยข้อบังคับของหน่วยงานและองค์กร (พระสมุห์อมร อมโร (สีดำ) และคณะ, 2562)

กระทำตัวให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชนและสังคมส่วนรวม ด้านทิฏฐิสามัญญตา เจ้าหน้าที่ ควรเคารพความคิดเห็นของเพื่อนสหธรรมิก และประชาชนที่เข้ามาขอรับการบริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมรับฟังปัญหาและรับฟังคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้นำเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง จะได้นำไปพัฒนาตนเองและองค์กรให้เจริญรุ่งเรืองไปในทางที่ถูกต้องและเป็นธรรมต่อสังคมส่วนรวม เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงควรที่จะมีทั้งความรู้ความสามารถคุณธรรมและจริยธรรมเป็นบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนทั่วไปได้ปฏิบัติตาม โดยไม่เคลือบแคลงใจทั้งในด้านของการคิด การพูด และการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาคือหลักกุศล

กรรมบถ ซึ่งหมายถึง ทางแห่งกุศลกรรม, ทางทำความดี, กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่ความเจริญหรือสุคติ (สามารถ มังสัง, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ว่าผู้บริหารมีการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถมากน้อยเพียงใดและศึกษาวิธีการใช้กุศลกรรมบถ มาช่วยส่งเสริมคุณธรรม เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

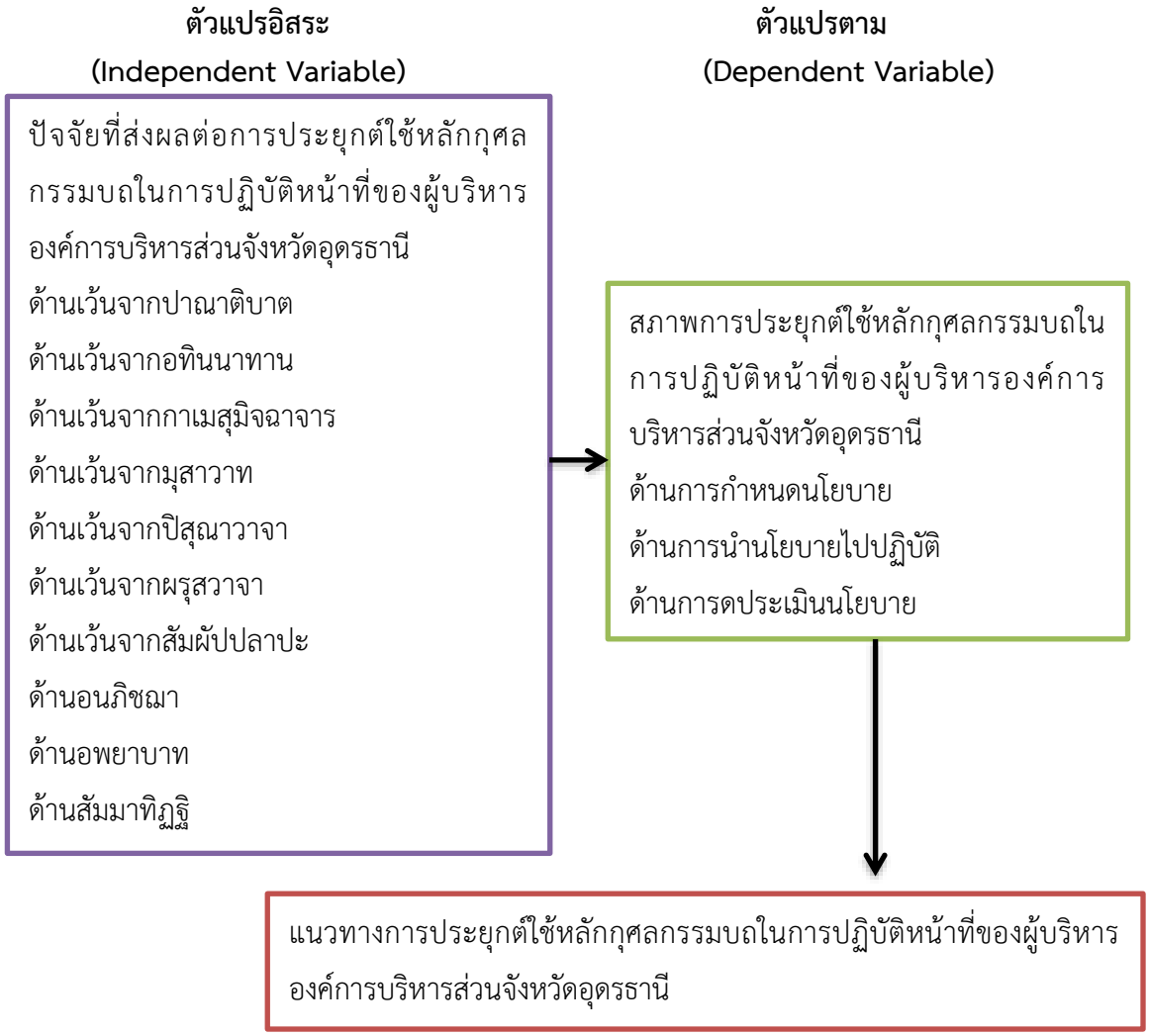

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 345,400 คน (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี วันที่ 28 กรกฎาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 345,400 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการ

คำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายองค์การปครองส่วนส่วนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดหนองคาย จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.806 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติ

หน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี (2) นำข้อมูลที่ได้จาการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของ

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณาธิกรณ์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

สรุปผลการวิจัย

1) สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการกำหนดนโยบาย	3.03	0.64	ปานกลาง
ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.02	0.78	ปานกลาง
ด้านการดประเมินนโยบาย	3.05	0.70	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.03	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.03 S.D.=0.80) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการดประเมินนโยบาย ($\bar{X}$ =3.05 S.D.=0.70) ด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{X}$ =3.03 S.D.=0.64) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X}$ =3.02 S.D.=0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล

ด้านเว้นจากปาณาติบาต	3.01	0.64	ปานกลาง
ด้านเว้นจากอทินนาทาน	3.02	0.74	ปานกลาง
ด้านเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร	3.03	0.76	ปานกลาง
ด้านเว้นจากมุสาวาท	3.05	0.64	ปานกลาง
ด้านเว้นจากปิสุณาวาจา	3.06	0.48	ปานกลาง
ด้านเว้นจากผรุสวาจา	3.04	0.62	ปานกลาง
ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ	3.08	0.64	ปานกลาง
ด้านอนภิชฌา	3.00	0.00	ปานกลาง
ด้านอพยาบาท	2.67	0.82	ปานกลาง
ด้านสัมมาทิฏฐิ	2.78	0.84	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.02**	**0.78**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.78) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ ($\bar{x}$ =3.08 S.D.=0.64) ด้านเว้นจากปิสุณาวาจา ($\bar{x}$ =3.06 S.D.=0.48) ด้านเว้นจากมุสาวาท ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.64) ด้านเว้นจากผรุสวาจา ($\bar{x}$ =3.04 S.D.=0.62) ด้านเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.76) ด้านเว้นจากอทินนาทาน ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.74) ด้านเว้นจากปาณาติบาต ($\bar{x}$ =3.01 S.D.=0.64) ด้านอนภิชฌา ($\bar{x}$ =3.00 S.D.=0.00) ด้านสัมมาทิฏฐิ ($\bar{x}$ =2.78 S.D.=0.84) และด้านอพยาบาท ($\bar{x}$ =2.67 S.D.=0.82) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.073	.376	.375	5.517	.000	1.467	1.478
ปัจจัยด้านเว้นจากปาณาติบาต (X_1)	.249	.101	.186	2.461	.014*	.420	2.381
ปัจจัยด้านเว้นจากอทินนาทาน (X_2)	.322	.081	.281	3.989	.000*	.485	2.062
ปัจจัยด้านเว้นจาก	.070	.079	.047	.889	.374	.847	1.180

กาเมสุมิจฉาจาร (X_3)							
ปัจจัยด้านเว้นจากมุสาวาท (X_4)	.074	.042	.088	1.776	.077	.970	1.031
ปัจจัยด้านเว้นจากปิสุณาวาจา (X_5)	.099	.075	.102	1.328	.185	.405	2.467
ปัจจัยด้านเว้นจากผรุสวาจา (X_6)	.193	.065	.223	2.982	.003*	.420	2.381
ปัจจัยด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ (X_7)	.240	.052	.323	4.635	.000*	.485	2.062
ปัจจัยด้านอนภิชฌา (X_8)	.352	.042	.468	3.245	.000*	.472	1.342
ปัจจัยด้านอพยาบาท (X_9)	.317	.031	.357	2.255	.000*	.361	2.527
ปัจจัยด้านสัมมาทิฏฐิ (X_{10})	.351	.452	.351	1.467	.341	.347	1.579
SE_{est} = ±.54780 R = .804; R^2= .801 ; Adj. R^2 = .802 ; F = 3.7880 ; p-value = 0.01							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านอนภิชฌา (X8) ด้านเว้นจากอทินนาทาน (X2) ด้านอพยาบาท (X9) ด้านเว้นจากปาณาติบาต (X1) ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ (X7) และด้านเว้นจากผรุสวาจา (X6) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .352 .322 .317 .249 .240 และ .193 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร (X3) ด้านเว้นจากมุสาวาท (X4) ด้านเว้นจากปิสุณาวาจา (X5) และด้านสัมมาทิฏฐิ (X10) ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 80.2

3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า : จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ให้ผู้บริหารเห็นประโยชน์ของการรักษาศีลและโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีลทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีล นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีสติ คิดก่อนพูดและทำ คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคม การเน้นย้ำให้ผู้นำตระหนักว่าตนเองเป็นแบบอย่างให้กับคนในพื้นที่ หากผู้นำทำสิ่งที่ดี คนก็จะเอาแบบอย่าง แต่ถ้าทำผิดคุณธรรม คนที่พบเห็นอาจเอาอย่างบ้าง ซึ่งจะเกิดความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง วิธีการที่จะส่งเสริมคุณธรรมนั้น ได้แก่ การจัดอบรมด้านพุทธศาสนา ศีล 5 เรื่องผลของการกระทำ เป็นต้น เป็นประจำเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน

อภิปรายผล

สภาพการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.80) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการดประเมินนโยบาย ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.70) ด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.64) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.78) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพินิจรัตนากร (อนุสรณ์ ฐานทตฺโต) (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมในการสร้างสันติสุขใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการสร้างสันติสุขในตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.78) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ ($\bar{x}$ =3.08 S.D.=0.64) ด้านเว้นจากปิสุณาวาจา ($\bar{x}$ = 3.06 S.D.=0.48) ด้านเว้นจากมุสาวาท ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.64) ด้านเว้นจากผรุสวาจา ($\bar{x}$ =3.04 S.D.=0.62) ด้านเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.76) ด้านเว้นจากอทินนาทาน ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.74) ด้านเว้นจากปาณาติบาต ($\bar{x}$ =3.01 S.D.=0.64) ด้านอนภิชฌา ($\bar{x}$ =3.00 S.D.=0.00) ด้านสัมมาทิฏฐิ ($\bar{x}$ =2.78 S.D.=0.84) และด้านอพยาบาท ($\bar{x}$ =2.67 S.D.=0.82) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระ พันธุ์งาม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ย มากไปหาน้อย อันดับที่ 1 ด้านหลักความคุ้มค่า อันดับ ที่ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อันดับที่ 3 ด้านหลักนิติธรรม อันดับที่ 4 ด้านหลักคุณธรรม อันดับที่ 5 ด้านหลัก ความโปร่งใส อันดับที่ 6 ด้านหลักความรับผิดชอบ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญ ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้ายควรมีการตรวจสอบการออกข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบให้สอดคล้อง กับความจำเป็นตรงกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น ควรจัด ระบบการควบคุมภายในเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ต้องมีความโปร่งใส มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการบริหารงานโดยจัดให้มีศูนย์เครือข่าย ภาคีประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านอนภิชฌา (X8) ด้านเว้นจากอทินนาทาน (X2) ด้านอพยาบาท (X9) ด้านเว้นจากปาณาติบาต (X1) ด้านเว้นจากสัมผัปปลาปะ (X7) และด้านเว้นจากผรุสวาจา (X6) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .352 .322 .317 .249 .240 และ .193 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร

(X3) ด้านเว้นจากมุสาวาท (X4) ด้านเว้นจากปิสุณาวาจา (X5) และด้านสัมมาทิฏฐิ (X10) ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 80.2 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญก์วฬาภรณ์ กลิ่นนิ่มนวล (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาล 4” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 4.19

จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ให้ผู้บริหารเห็นประโยชน์ของการรักษาศีลและโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีลทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีล นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีสติ คิดก่อนพูดและทำ คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคม การเน้นย้ำให้ผู้นำตระหนักว่าตนเองเป็นแบบอย่างให้กับคนในพื้นที่ หากผู้นำทำสิ่งที่ดี คนก็จะเอาแบบอย่าง แต่ถ้าทำผิดคุณธรรม คนที่พบเห็นอาจเอาอย่างบ้าง ซึ่งจะเกิดความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง วิธีการที่จะส่งเสริมคุณธรรมนั้น ได้แก่ การจัดอบรมด้านพุทธศาสนา ศีล 5 เรื่องผลของการกระทำ เป็นต้น เป็นประจำเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1) ต้องกระตุ้นให้ให้ผู้บริหารเห็นประโยชน์
2) ส่วนโทษหรือผลที่จะตามของการไม่มีศีล
3) ส่งเสริมให้มีสติ คิดก่อนพูดและทำ
4) คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคม
5) การเน้นย้ำให้ผู้นำตระหนักว่าตนเองเป็นแบบอย่าง
6) เกิดความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง
7) วิธีการที่จะส่งเสริมคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ในการปกครอง ควรส่งเสริมผู้นำ/ผู้บริหาร ยึดเอาหลักกุศลกรรมบถ ทั้งด้านกายกรรม ด้านวจีกรรม และด้านมโนกรรม ไปใช้ในการปกครอง เพื่อให้ครองตน (ตัวผู้นำเอง) ให้อยู่ในความถูกต้อง ดีงาม ผลที่ตามมาคือสามารถครองใจคน ทั้งผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในท้องถิ่นได้

1.2 ควรประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ ร่วมกับหลักธรรมอื่นๆ เช่น ศีล 5 พรหมวิหาร 4 หิริโอตัปปะ เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิผล

1.3 ควรมีการเผยแผ่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักกุศลกรรมบถ และหลักธรรมอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำ และเป็นข้อมูลในการค้นคว้าสำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

1.4 ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชน คนรุ่นใหม่มีสัมมาทิฏฐิที่ถูกต้อง เล็งเห็นประโยชน์ระยะยาวจากการนำหลักกุศลกรรมบท และหลักธรรมอื่นในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเกิดผลดีทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติเองและส่วนรวม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 กระตุ้นให้ผู้นำตระหนักว่า ตนคือแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในท้องถิ่น ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี โดยยึดหลักกุศลกรรมบถ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

2.2 ชี้ให้ผู้นำเห็นผลดีของการนำหลักกุศลกรรมบถ มายึดถือปฏิบัติ อย่างจริงจัง คือ ได้รับความรัก ความเคารพนับถือ ผู้คนคล้อยตามซึ่งจะเป็นผลดีในการทำงานต่อไป

2.3 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดธรรมะ ในท้องถิ่น เช่น อมรมพุทธศาสนา การทำสมาธิฝึกสติคิดก่อนพูดและทำ อบรมหลักธรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายทั้งผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น

2.4 ควรมีผู้คอยสะกิดเตือนผู้นำเมื่อเห็นว่าผู้นำขาดสัมมาทิฏฐิ เช่นพระภิกษุหรือผู้ใหญ่ที่ได้รับความเคารพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาคุณธรรมของผู้นำ/ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทัพไทย อำเภอพนมไพร จังหวัดรอยเอ็ด โดยใช้หลักธรรมอื่นนอกจากหลักธรรมนี้ เช่น พรหมวิหาร 4 ศีล 5 อิทธิบาท 4 เป็นต้น เพื่อเปรียบว่าผลการวิจัยเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

3.2 ควรขยายขอบเขตของการวิจัยให้กว้างขึ้น จากเดิมศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของประชาชนในเขตตำบลหนองทัพไทย ขยายไปยังตำบลข้างเคียงหรือจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กว้างขวางขึ้น

3.3 ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น นอกเนื่องจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสังเกตพฤติกรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2560). *การวิเคราะห์สถิติชั้นสูงด้วย SPSS for Window* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

กัญก์วฬาภรณ์ กลิ่นนิ่มนวล. (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาล 4.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2557). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: พิฆเนศพริ้นติ้ง เซ็นเตอร์.

พระสมุห์อมร อมโร (สีดำ) และคณะ. (2562). หลักสาราณียธรรม : แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านช่อง ตำบลช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(4), 1726 - 1742.

พระครูพินิจรัตนากร (อนุสรณ์ ฐานทตฺโต). (2556). *การประยุกต์ใช้พรหมวิหารธรรมในการสร้างสันติสุขในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พีระ พันธุ์งาม. (2019). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. *วารสารบัณฑิตศาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,* 16(1), 229 – 247.

สามารถ มังสัง. (2562). *สาราณียธรรม 6 : หลักการในการอยู่ร่วมกัน.* https://mgronline.com/daily/detail/9620000029668.

อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด. (2554). *ความพึงพอใจของประชนชนต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis.* New York Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

Factors Affecting the Role of Village Headmen and Subdistrict Headmen in the 21st Century In the Thong area of Kumphawapi District, Udon Thani Province

พระสถิรวัฒน์ ศรีธรรมวงศ์
Phar Satirawat Srithummawong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail: satirawat3250@gmail.com

Received: 7 March 2025; Revised: 22 March 2025; Accepted: 25 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 367 คน และกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า : (1) สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ =3.05 S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความถูกต้อง ด้านความสามารถ และด้านความพึงพอใจ ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X1) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X2) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) และปัจจัยด้านความโปร่งใส (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และ (3) จำเป็นที่จะต้อมีการจัดตำแหน่งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งของงานที่ทำ และควรมีการบริหารงบประมาณที่ตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใส เป็นต้น

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่, กำนันผู้ใหญ่บ้าน, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed (1) to study the overall roles and duties of village headmen and Kaman's in the 21st century in Kumphawapi District, Udon Thani Province, (2) to study the factors affecting the roles and duties of village headmen and Kaman's in the 21st century in Kumphawapi District, Udon Thani Province, and (3) to study the guidelines for developing the roles and duties of village headmen and Kaman's in the 21st century in Kumphawapi District, Udon Thani Province. The research was conducted in both quantitative and qualitative ways. The samples were 367 people aged 18 - 60 in Kumphawapi District, Udon Thani Province, and the target group was 10 local administrators and community leaders in Kumphawapi District, Udon Thani Province. The statistics used were frequency distribution and percentage of respondents. The data were analyzed by presenting in tables using mean and standard deviation. The multiple regression analysis was performed by using the sequential variable selection method, discussion of the results, and descriptive data analysis.

The research results found that: (1) The overall status of the roles and responsibilities of village headmen in the 21st century in Kumphawapi District, Udon Thani Province was at a moderate level ($\bar{x}$ =3.05 S.D. = 0.72), ranked from most to least as follows: responsibility, correctness, ability, and satisfaction, respectively. (2) Factors affecting the roles and responsibilities of village headmen in the 21st century in Kumphawapi District, Udon Thani Province with statistical significance at the .05 level were: people factor (X1), network factor (X2), participation principle factor (X4), and transparency factor (X5), with predictor coefficients in the raw scores (b) equal to .670, .037, .031, and .009, respectively. (3) It is necessary to arrange personnel positions to match the positions they are doing, and there should be a straightforward and transparent budget management that is sufficient to handle the increasing workload, etc.

Keywords: Factors Affecting Roles and Responsibilities, Village Headman, 21st Century

บทนำ

ลักษณะสังคมของไทยจะอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง ควบคุมดูแลชีวิต ความเป็นอยู่ และป้องกันโจรผู้ร้ายอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันแม้สภาพสังคมจะเจริญขึ้น ผู้นำที่จะช่วยประสานกับภาครัฐแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยพิบัติในชุมชนขึ้น จึงจำเป็นต้องมีผู้นำ ซึ่ง "กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน" มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ อยู่คู่กับการปกครองของไทย เพียงแต่การเรียกชื่อแตกต่างกัน ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มแรกของการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นวันที่ได้มีการจัดตั้งสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ **5** โดยทรงมีพระ บรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศเธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทดลองจัดระเบียบการ

ปกครอง ระดับตำบล หมู่บ้านขึ้น เพื่อเป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านและเป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติภารกิจ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข" ให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย จึงกำหนดให้วันที่ **10** สิงหาคม ของทุกปี เป็น “วันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน” ลักษณะการปกครองเช่นนี้ปรากฏเด่นชัดขึ้น เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้ ซึ่งมีการแบ่งการบริหารราชการของอำเภอออกเป็นตำบล และหมู่บ้าน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้ดูแลการปกครองส่วนภูมิภาคทั้งหมด โดยมีกรมการปกครองเป็น ฝ่ายกำกับดูแลการปกครองส่วนภูมิภาคตั้งแต่ระดับอำเภอลงไป (สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, 2558)

อย่างไรก็ตามกล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสวมบทบาท สองด้านพร้อมกัน คือ กึ่งข้าราชการประจำและกึ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญ ของการปกครองในส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทยในการเป็นผู้นำตำบลหมู่บ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ประสานประชาชนในพื้นที่ นำแนวนโยบายของรัฐ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มาปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้ง ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน หรือภาคธุรกิจเอกชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำให้ประชาชน ในตำบลหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดี และชุมชนมีความสงบสุข (สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, 2552)

แต่ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัฒน์ คือ การพัฒนาการ ติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจและรัฐบาลทั่วทั่งโลก ทำให้รูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ แต่ถึงอย่างไรก็ดีการปกครองท้องที่ระดับตำบลหมู่บ้าน ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมเท่าที่ควรทำให้การปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าใดนัก ประกอบกับอำนาจหน้าที่ยังมีความซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 อีกครั้งเป็นครั้งที่ 12 อย่างไรก็ตามในสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชีวิตของคนในระดับหมู่บ้านก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้าน การเพิ่มจำนวนประชากรของไทยและค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตก ถือเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการแก่งแย่งแข่งขันกันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาการแบ่งพรรค แบ่งพวกและการทะเลาะเบาะแว้ง เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการปกครองในระดับหมู่บ้านมิใช่น้อย ซึ่งผู้ที่จะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในตำบลและหมู่บ้านได้ดีที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเพราะการบริหารงานในระดับ นี้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านโดยตรง ถ้าหากมีความสามารถหรือมีศักยภาพสูงแล้วก็จะทำให้นโยบายของรัฐบาล สามารถตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของราษฎรได้ แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีศักยภาพไม่เพียงพอจะมีผล ทำให้นโยบายของรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของราษฎร ในระดับหมู่บ้านได้ อันจะส่งผลต่อความเจริญ ของประเทศทุกดานทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (กรมการปกครอง, 2552)

อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอกุมภวาปีแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 13 ตำบล 174 หมู่บ้าน ได้แก่ ตูมใต้ พันดอน เวียงคำ แชแล เชียงแหว ห้วยเกิ้ง เสอเพลอ สีออ ปะโค ผาสุก ท่าลี่ กุมภวาปี หนองหว้า มีประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 24,214 คน จากการสัมภาษณ์ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ มีปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้านความขัดแย้ง ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตร การรับข้อมูลข่าวสารจากนโยบายที่สำคัญจากทางราชการที่เพียงพอ ทำให้ประชาชนมีความคาดหวังต้องการบุคคลที่สามารถเป็นที่พึ่งได้ในเวลาต้องการคำปรึกษา พร้อมเป็นคนกลางในการไล่เกลี่ยข้อพิพาทต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่เป็น ผู้ช่วยนายอำเภอในการปฏิบัติราชการต่าง ๆ ในท้องที่โดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งข้อสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ต้อการพัฒนาตนเองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการปรับเปลี่ยนบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เหมาะสมเกิดประสิทธิภาพต่อการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

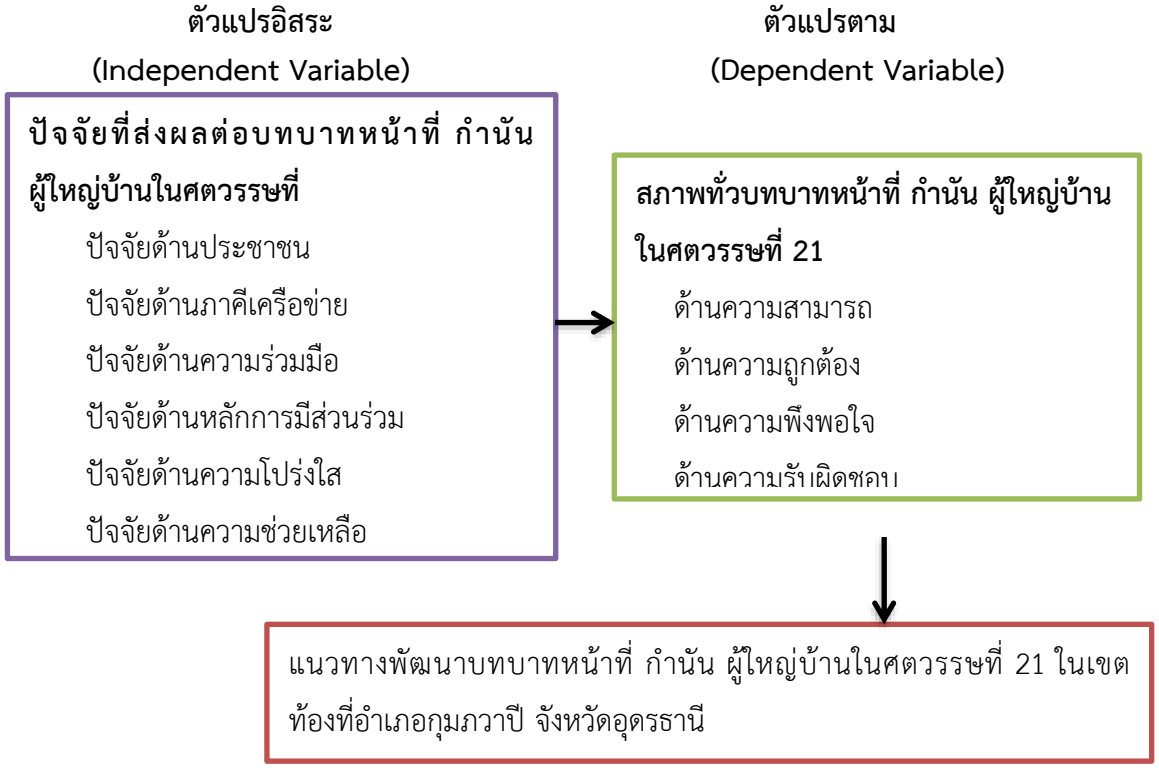

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 24,214 คน (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย วันที่ 18 กรกฎาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรผู้อายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 24,214 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 367 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์

ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชากรผู้อายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในจังหวัดบึงกาฬ จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.802 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (2) นำข้อมูลที่ได้จาการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนก

ข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณาธิกรณ์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อกับแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

สรุปผลการวิจัย

1) สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความสามารถ	3.02	0.68	ปานกลาง
ด้านความถูกต้อง	3.04	0.72	ปานกลาง
ด้านความพึงพอใจ	3.01	0.72	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.06	0.56	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.05	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.05 S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ =3.06 S.D.=0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}$ =3.04 S.D.=0.72) ด้านความสามารถ ($\bar{X}$ =3.02 S.D.=0.68) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X}$ =3.01 S.D.=0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านประชาชน	3.00	0.00	ปานกลาง
ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย	3.02	0.76	ปานกลาง

ปัจจัยด้านความร่วมมือ	3.03	0.78	ปานกลาง
ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.05	0.68	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความโปร่งใส	3.08	0.45	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความช่วยเหลือ	3.07	0.58	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.03**	**0.72**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านความโปร่งใส ($\bar{x}$ =3.08 S.D.=0.45) ปัจจัยด้านความช่วยเหลือ ($\bar{x}$ =3.07 S.D.=0.58) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.68) ปัจจัยด้านความร่วมมือ ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.78) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.76) และปัจจัยด้านประชาชน ($\bar{x}$ =3.00 S.D.=0.00) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.068	.084	.082	.811	.418	.348	1.476
ปัจจัยด้านประชาชน (X_1)	.670	.023	.716	29.524	.000*	.420	2.381
ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X_2)	.037	.018	.046	2.039	.042*	.485	2.062
ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X_3)	.004	.018	.004	.238	.812	.847	1.180
ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X_4)	.031	.009	.052	3.285	.001*	.970	1.031
ปัจจัยด้านความโปร่งใส (X_5)	.009	.017	.013	.538	.000*	.405	2.467
ปัจจัยด้านความช่วยเหลือ (X_6)	.452	.356	.046	.478	.351	.521	1.478
SE_{est} = ±.14555 R = 952. R^2=. 906 ; Adj. R^2 = .904 ; F = 523.059 ; p-value = 0.001							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนียสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X1) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X2) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) และปัจจัยด้านความโปร่งใส (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X3) และปัจจัยด้านความช่วยเหลือ (X6) ตามลำดับ

3) แนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นนี้จำเป็นที่จะต้องมีการจัดตำแหน่งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งของงานที่ทำ และควรมีการบริหารงบประมาณที่ตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใสให้เพียงพอต่อภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นในการบริการประชาชนและมีข้อจำกัดในการใช้งบประมาณในการบริหารงานต่าง ๆ และการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งยังต้องออกแบบการทำงานให้มีความทันสมัยตรงกับบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

สภาพทั่วบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x}$ = 3.06 S.D.= 0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}$ = 3.04 S.D.= 0.72) ด้านความสามารถ ($\bar{x}$ =3.02 S.D.=0.68) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{x}$ =3.01 S.D.=0.72) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภินันท์ ค้าเจริญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด้านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านความโปร่งใส ($\bar{x}$ = 3.08 S.D.= 0.45) ปัจจัยด้านความช่วยเหลือ ($\bar{x}$ = 3.07 S.D.=0.58) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x}$ =3.05 S.D.=0.68) ปัจจัยด้านความร่วมมือ ($\bar{x}$ =3.03 S.D.=0.78) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย ($\bar{x}$ =3.02 S.D.= 0.76) และปัจจัยด้านประชาชน ($\bar{x}$ =3.00 S.D.=0.00) ตามลำดับ และยังไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ เทพชมพู (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X1) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X2) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) และปัจจัยด้านความโปร่งใส (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X3) และปัจจัยด้านความช่วยเหลือ (X6) ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ อินทโชติ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกันมีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

จำเป็นที่จะต้อมีการจัดตำแหน่งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งของงานที่ทำ และควรมีการบริหารงบประมาณที่ตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใสให้เพียงพอต่อภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นในการบริการประชาชนและมีข้อจำกัดในการใช้งบประมาณในการบริหารงานต่าง ๆ และการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งยังต้องออกแบบการทำงานให้มีความทันสมัยตรงกับบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของของ สุพรรณี เกสรินทร์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวม คุณลักษณะด้านอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1) จะต้อมีการจัดตำแหน่งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งของงาน
2) มีการบริหารงบประมาณที่ตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใส
3) การบริการประชาชนและมีข้อจำกัดในการใช้งบประมาณ
4) บริหารงานต่าง ๆ โดยมีการประสานงานที่ดี
5) ทำงานอย่างราบรื่นและไม่มีความซับซ้อนต่อการบริหารงาน
6) มีความทันสมัยตรงต่อความต้องการของผู้มารับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในเขตท้องที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. **ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้**

1.1 ควรมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในชุมชน

1.2 ควรมีบทบาทในการบูรณาการกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.3 ควรมีบทบาทในการดูแลสถานที่และทรัพย์สินส่วนรวมของชุมชน

1.4 ควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบ ด้านกฎหมายเบื้องต้นแก่ประชาชน

1.5 ควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการเข้ารับบริการจากภาครัฐให้ตรงกับความต้องการ

1.6 ควรมีบทบาทในการก่อตั้งทีมและสร้างเครือข่ายในการพัฒนาชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2560). *การวิเคราะห์สถิติชั้นสูงด้วย SPSS for Window* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

ประสิทธิ์ อินทโชติ. (2554). *บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน จังหวัดชลบุรี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2552). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน. *วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน*, 62(3),11 - 15.

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2558). *สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : อดีต ปัจจุบันและอนาคต.* www.dopatrang.go.th/datacenter/doc_download/iadtoppic1.doc.

อภินันทร์ ค้เจริญ. (2559). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิชาติ เทพชมพู. (2553). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ จังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.

ปัจจัยที่ถูกหลอกผ่านสื่อ
Factors of Being Deceived Through the Media

มะลิ ทิพพ์ประจง
Mali Thipprajong
พระใบฎีกาสุชินนะ อนิญฺชิโต (พรหมนิล)
Phra Baitika Suchinna Aninchito (Phromnil)
นพวรรณ์ ไชยชนะ
Nopphawan Chaichana
กาญจนา ดำจุติ
Kanchana Damchuti
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
Phetchaburi Buddhist College
Email:thipprajongmali@gmail.com

Received: 15 March 2025; Revised: 9 April 2025; Accepted: 12 April 2025

บทคัดย่อ

การสื่อสารในยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญต่อคนทุกกลุ่มวัยและเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะส่วนหนึ่งก็จะเห็นได้ว่าสื่อมีทั้งดีและไม่ดี ดังนั้น ปัจจัยในการใช้ก็ต้องมีความระมัดระวังผู้ใช้สื่อต้องมีสติและเตือนตัวเองให้ได้ว่าอย่าเชื่อตามสื่อหรือว่าตามผู้ให้ข้อมูลที่ปราศจากความจริงหรือจากผู้รู้มาให้ข้อมูลอย่างเด็ดขาด แต่ถ้าผู้ใช้สื่อไม่มีสติมีแต่ความต้องการอยากได้อยากเป็นโอกาสที่จะเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่มาในการติดต่อสื่อสารนั้นย่อมเกิดขึ้นอยู่ตลอดไป ดังนั้น ผู้ใช้สื่อต้องมีสติในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อไม่ให้ตกไปสู่หนทางของกลุ่มมิจฉาชีพที่แฝงตัวเองมาหลอกลวงด้วยวิธีการต่างในรูปแบบการติดต่อสื่อ สำคัญผู้ใช้สื่อต้องไม่เห็นแก่ความอยากและความต้องการโดยขาดจากหลักความเป็นจริงให้ได้โดยต้องมีสติอย่างวิตกอย่าตื้นเต้นไปกับกระแสสื่อหรือกลยุทธิ์ วิธีการของผู้ไม่หวังดีเพื่อเข้ามาใช้ประโยชน์จากสื่อจะเห็นได้ว่ายุคปัจจุบันความเสียหายที่โดนหลอกจากมิจฉาชีพที่มาสื่อด้วยรูปแบบต่างจะมีความที่ดึงดูดและสร้างให้คนที่รู้ไม่เท่าทันนั้นต้องตกเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น กรณีการดูดเงินจากระบบบัญชีธนาคาร หรือการจ้างให้ไปเปิดบัญชีธนาคารให้กับผู้ไม่หวังดีเป็นต้น

คำสำคัญ: ปัจจัย, ถูกหลอก, ผ่านสื่อ

Abstract

Communication in the present era is unavoidably important to people of all ages and genders because, as we can see, there are both good and bad media. Therefore, the factors in using it must be careful. Media users must be mindful and remind themselves not to believe in the media or information providers who are not truthful or from experts. However, if media users are not mindful and only have desires, there is always a chance that they will fall victim to fraudsters who come to communicate. Therefore, media users must be mindful in receiving information correctly and clearly so as not to fall into the path of fraudsters who disguise themselves to deceive with various methods in the form of media communication. Importantly, media users must not be selfish with desires and needs that are devoid of reality. They must be mindful and not anxiously excited by media trends or strategies and methods of ill-wishers to take advantage of the media. It can be seen that in the present era, the damage caused by fraudsters who come to communicate in various forms will attract and create those who are not aware of it to become the ones who suffer, such as cases of money being sucked from the bank account system or being hired to open a bank account for ill-wishers, etc.

Keywords: Factors, Deceived, Through Media

บทนำ

การสื่อสารในยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญต่อคนทุกกลุ่มวัยและเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะส่วนหนึ่งก็จะเห็นได้ว่าสื่อมีทั้งดีและไม่ดี ดังนั้น ปัจจัยในการใช้ก็ต้องมีความระมัดระวังผู้ใช้สื่อต้องมีสติและเตือนตัวเองให้ได้ว่าอย่าเชื่อตามสื่อหรือว่าตามผู้ให้ข้อมูลที่ปราศจากความจริงหรือจากผู้รู้มาให้ข้อมูลอย่างเด็ดขาด แต่ถ้าผู้ใช้สื่อไม่มีสติมีแต่ความต้องการอยากได้อยากเป็นโอกาสที่จะเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่มาในการติดต่อสื่อสารนั้นย่อมเกิดขึ้นอยู่ตลอดไป Potter, W. J. , (2004). สื่อมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและความรู้ให้กับผู้คน แต่ในปัจจุบันพบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ทำให้ผู้คนถูกหลอกผ่านสื่อได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและมีการศึกษาในวงการวิชาการอย่างกว้างขวางปัจจัยที่ทำให้ผู้คนถูกหลอกผ่านสื่อข้อมูลเท็จและข่าวปลอม (Fake News) การแพร่หลายของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้คนสับสนและหลงเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ข้อมูลเหล่านี้มักถูกสร้างขึ้นเพื่อบิดเบือนความจริง สร้างความเข้าใจผิด หรือแม้กระทั่งสร้างความเกลียดชังในสังคมอคติและความเชื่อส่วนบุคคล (Personal Bias) ผู้คนมักมีแนวโน้มที่จะเลือกรับข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อหรืออคติของตนเอง ทำให้มองข้ามหรือปฏิเสธข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเชื่อนั้น ซึ่งเป็นช่องทางให้ข้อมูลเท็จหรือข่าวปลอมเข้ามามีอิทธิพลได้ง่ายขึ้นการขาดความรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อ ทำให้ผู้คนตกเป็นเหยื่อของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือได้ง่าย อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Influence) สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งรวมของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมจำนวนมาก ซึ่งผู้คนอาจหลงเชื่อและแชร์ต่อโดยไม่รู้เท่าทันการขาดการตรวจสอบข้อมูล (Fact-Checking Deficiency) การขาดการตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ต่อ ทำให้ผู้คนตกเป็นเหยื่อของข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

ได้ง่ายมีบทความวิชาการมากมายที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้คนถูกหลอกผ่านสื่อ ซึ่งสามารถค้นหาได้จากฐานข้อมูลวิชาการต่างๆ เช่น วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีบทความวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการเป็นเหยื่อของเว็บไซต์วารสารทางวิชาการที่ถูกปลอมแปลง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีบทความวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมทางการสื่อสารเพื่อการหลอกลวงทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ ซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งของการหลอกลวงผ่านสื่อสำนักข่าวอิศรามีบทความเกี่ยวกับนักวิชาการที่เผยงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาในสื่อที่อาจมีผลต่อการรับรู้ปัญหาคอร์รัปชั่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อในการชี้นำความคิดของผู้คน (กิติมา แสงอรุณ, 2558)

แนวทางแก้ไขการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกคน โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้ (ปณิธาน วัฒนธร, 2562)

ส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อการให้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อแก่ประชาชนจะช่วยให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวด: การตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ต่อ เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการแพร่หลายของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรายงานข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การมีกฎหมายที่เข้มงวดในการลงโทษผู้ที่สร้างและเผยแพร่ข้อมูลเท็จ จะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้Disclaimer: ข้อมูลในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาเพื่อชี้นำหรือตัดสินใด ๆ การตัดสินใจและการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนี้ ควรอยู่ในการพิจารณาและความรับผิดชอบของผู้ใช้เอง

ความเป็นมา

1. ความเป็นมาของการหลอกลวงผ่านสื่อ

การหลอกลวงผ่านสื่อไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคมมนุษย์ แต่มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้นตามพัฒนาการของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในอดีต การหลอกลวงอาจเกิดขึ้นในรูปแบบของการปล่อยข่าวลือ การบิดเบือนข้อมูล หรือการโฆษณาชวนเชื่อ แต่ในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ไม่หวังดีใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ สร้างข่าวปลอม และหลอกลวงผู้คนในวงกว้าง

2. **จุดเริ่มต้นของการหลอกลวงผ่านสื่อ**

ยุคโบราณ: การหลอกลวงผ่านสื่อมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตัวอย่างเช่น การเล่านิทานปรัมปราที่บิดเบือนความจริง หรือการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการหลอกลวงผู้คนยุคกลาง การพิมพ์และการกระจายข่าวสารทำให้การหลอกลวงผ่านสื่อเป็นไปได้ง่ายขึ้น มีการใช้ใบปลิว หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม การพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น โทรเลขและวิทยุ Allcott, H., & Gentzkow, M. , (2017) ทำให้การหลอกลวงผ่านสื่อมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการใช้สื่อเหล่านี้ในการโฆษณาชวนเชื่อและบิดเบือนข้อมูลการหลอกลวงผ่านสื่อในยุคปัจจุบันในยุคปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ไม่หวังดีใช้ในการหลอกลวงผู้คน มีการสร้างข่าวปลอม (Fake News) เผยแพร่ข้อมูลเท็จ และหลอกลวงผู้คนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงทางการเงิน: มีการหลอกลวงให้ลงทุนในธุรกิจที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือหลอกลวงให้โอนเงินโดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ การหลอกลวงทางความรักมีการสร้างโปรไฟล์ปลอมบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อหลอกลวงให้ผู้คนหลงรัก และหลอกลวงเอาเงินหรือทรัพย์สินการหลอกลวงทางการเมืองมี

การเผยแพร่ข้อมูลเท็จเพื่อบิดเบือนความจริง สร้างความเข้าใจผิด และสร้างความเกลียดชังในสังคมการหลอกลวงด้านสุขภาพมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ หรือขายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐานผลกระทบของการหลอกลวงผ่านสื่อการหลอกลวงผ่านสื่อส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายด้าน เช่น ความเชื่อมั่นทำให้ผู้คนขาดความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสาร และเกิดความสับสนในการตัดสินใจความขัดแย้งสร้างความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคมความเสียหายทำให้ผู้คนได้รับความเสียหายทางการเงิน จิตใจ และร่างกายการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกคน โดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อการให้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อแก่ประชาชน จะช่วยให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวดการตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ต่อ เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการแพร่หลายของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรายงานข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การมีกฎหมายที่เข้มงวดในการลงโทษผู้ที่สร้างและเผยแพร่ข้อมูลเท็จ จะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้ (เบญญาภา มารินทร์ และคณะ, 2563)

วิวัฒนาการ

1. **วิวัฒนาการของการหลอกลวงผ่านสื่อ** (ฐิติมา อินกล่ำ, 2559)

การหลอกลวงผ่านสื่อเป็นปัญหาที่มีมานานในสังคมมนุษย์ และได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปยุคเริ่มต้น: การบอกเล่าและการบอกต่อในยุคแรกเริ่มของการสื่อสาร การหลอกลวงมักเกิดขึ้นผ่านการบอกเล่าและการบอกต่อ ข้อมูลที่ถูกส่งต่อกันอาจมีการบิดเบือนหรือเพิ่มเติมรายละเอียด ทำให้เรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันไปไม่ตรงกับความเป็นจริง ยุคสิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเมื่อเทคโนโลยีการพิมพ์พัฒนาขึ้น การหลอกลวงผ่านสื่อก็เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการใช้สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์และใบปลิว ในการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือบิดเบือนความจริง เพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองหรือธุรกิจยุคโทรทัศน์และวิทยุการโฆษณาชวนเชื่อในยุคที่โทรทัศน์และวิทยุมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้คน การหลอกลวงผ่านสื่อก็พัฒนาไปอีกขั้น มีการใช้สื่อเหล่านี้ในการโฆษณาชวนเชื่อ สร้างความเข้าใจผิด หรือบิดเบือนข้อมูล เพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองหรือธุรกิจยุคอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์: ข่าวปลอมและการหลอกลวงออนไลน์ในยุคปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ไม่หวังดีใช้ในการหลอกลวงผู้คน มีการสร้างข่าวปลอม (Fake News) เผยแพร่ข้อมูลเท็จ และหลอกลวงผู้คนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงทางการเงิน การหลอกลวงทางความรัก และการหลอกลวงทางการเมืองอนาคตของการหลอกลวงผ่านสื่อ: เทคโนโลยี AI และ Deepfakeเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Deepfake อาจถูกนำมาใช้ในการหลอกลวงผู้คนในอนาคต เช่น การสร้างวิดีโอปลอมที่ดูเหมือนจริง หรือการปลอมแปลงเสียงเพื่อหลอกลวงผลกระทบและการรับมือการหลอกลวงผ่านสื่อส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายด้าน Guess, A., Nagler, J., & Tucker, J. , (2019) เช่น ความเชื่อมั่น ความขัดแย้ง และความเสียหาย การรับมือกับปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกคน โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้ ส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อ: การให้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อแก่ประชาชน จะช่วยให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวด การตรวจสอบข้อมูลอย่าง

รอบคอบก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ต่อ เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการแพร่หลายของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน: การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรายงานข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องการมีกฎหมายที่เข้มงวดในการลงโทษผู้ที่สร้างและเผยแพร่ข้อมูลเท็จ จะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อได้ความน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาว่าข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลนั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถนำมาอ้างอิงหรือใช้ประโยชน์ได้ ในยุคปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารท่วมท้น การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อป้องกันการหลงเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงปัจจัยที่บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือแหล่งที่มาของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพิจารณาความน่าเชื่อถือ ข้อมูลที่มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ Livingstone, S. , (2004) เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่มีชื่อเสียง มักมีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ไม่รู้จัก หรือแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือผู้เขียนหรือผู้ให้ข้อมูลประวัติและความเชี่ยวชาญของผู้เขียนหรือผู้ให้ข้อมูลเป็นอีกปัจจัยที่ต้องพิจารณา ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ มักให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์วันที่เผยแพร่ข้อมูลข้อมูลที่เผยแพร่เมื่อนานมาแล้ว อาจไม่ถูกต้องหรือทันสมัย ข้อมูลที่เผยแพร่ล่าสุดมักมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหลักฐานอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือมักมีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน เช่น งานวิจัย สถิติ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่สามารถตรวจสอบได้ความเป็นกลางข้อมูลที่นำเสนออย่างเป็นกลาง ไม่มีอคติ หรือเจตนาแอบแฝง มักมีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่นำเสนอเพื่อผลประโยชน์บางอย่างการตรวจสอบข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันความถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญในการประเมินความน่าเชื่อถือวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตรวจสอบแหล่งที่มาพิจารณาว่าแหล่งที่มาของข้อมูลมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ มีชื่อเสียงหรือประวัติที่ไม่ดีหรือไม่ตรวจสอบผู้เขียนตรวจสอบประวัติและความเชี่ยวชาญของผู้เขียน ว่ามีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ตรวจสอบวันที่เผยแพร่ตรวจสอบว่าข้อมูลนั้นเผยแพร่เมื่อใด ข้อมูลที่เก่าเกินไปอาจไม่ถูกต้องหรือทันสมัยตรวจสอบหลักฐานอ้างอิงตรวจสอบว่าข้อมูลนั้นมีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจนหรือไม่ สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ตรวจสอบความเป็นกลาง พิจารณาว่าข้อมูลนั้นนำเสนออย่างเป็นกลางหรือไม่ มีอคติหรือเจตนาแอบแฝงหรือไม่เปรียบเทียบข้อมูลเปรียบเทียบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องความสำคัญของความน่าเชื่อถือความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจและการดำเนินชีวิตของเรา หากเราเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เราอาจตัดสินใจผิดพลาด หรือตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง ดังนั้น การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญคำแนะนำอย่าเชื่อข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือแหล่งที่ไม่รู้จักตรวจสอบข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันความถูกต้องอย่าหลงเชื่อข้อมูลที่นำเสนออย่างมีอคติ หรือมีเจตนาแอบแฝงหากไม่แน่ใจในความน่าเชื่อถือของข้อมูล ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ (Chomsky, N. ,2002)

เทคนิค กลยุทธ์ วิธีการ แรงจูงใจ เทคนิค กลยุทธ์ วิธีการ และแรงจูงใจในการหลอกลวงผ่านสื่อการหลอกลวงผ่านสื่อเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีมานานในสังคมมนุษย์ ผู้กระทำผิดมักใช้เทคนิค กลยุทธ์ วิธีการ และแรงจูงใจที่หลากหลายในการหลอกลวงเหยื่อ (Herman, E. S., & Chomsky, N. ,1988)

1. เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ในการหลอกลวง

การสร้างความน่าเชื่อถือผู้กระทำผิดมักสร้างโปรไฟล์ปลอม หรือแอบอ้างเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้เหยื่อหลงเชื่อการใช้ความเห็นอกเห็นใจ: ผู้กระทำผิดอาจสร้างเรื่องราวที่น่าเศร้า หรือ

อ้างว่าตนเองเดือดร้อน เพื่อให้เหยื่อรู้สึกเห็นใจและต้องการช่วยเหลือการเสนอผลประโยชน์ที่น่าดึงดูด ผู้กระทำผิดมักเสนอผลประโยชน์ที่สูงเกินจริง หรือให้คำมั่นสัญญาที่ไม่สามารถทำได้จริง เพื่อดึงดูดเหยื่อการสร้างความเร่งด่วน ผู้กระทำผิดอาจกดดันให้เหยื่อตัดสินใจอย่างรวดเร็ว โดยอ้างว่ามีเวลาจำกัด หรือข้อเสนอพิเศษการใช้จิตวิทยา ผู้กระทำผิดอาจใช้จิตวิทยา เช่น การทำให้เหยื่อรู้สึกผิด หรือรู้สึกกลัว เพื่อให้เหยื่อทำตามที่ต้องการ

2. วิธีการที่ใช้ในการหลอกลวง

การหลอกลวงทางออนไลน์ ผู้กระทำผิดอาจใช้สื่อสังคมออนไลน์ อีเมล หรือเว็บไซต์ปลอม เพื่อหลอกลวงเหยื่อการหลอกลวงทางโทรศัพท์ ผู้กระทำผิดอาจโทรศัพท์ไปหาเหยื่อ โดยอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือการหลอกลวงแบบ face-to-face: ผู้กระทำผิดอาจนัดหมายเหยื่อ เพื่อหลอกลวงในสถานที่จริง

3. แรงจูงใจในการหลอกลวง

ผลประโยชน์ทางการเงิน: ผู้กระทำผิดอาจต้องการเงิน หรือทรัพย์สินจากเหยื่อ

ผลประโยชน์ทางเพศ: ผู้กระทำผิดอาจต้องการล่วงละเมิดทางเพศเหยื่อ

ความต้องการทางจิตวิทยา: ผู้กระทำผิดบางรายอาจมีความต้องการทางจิตวิทยา เช่น การควบคุมผู้อื่น หรือการรู้สึกมีอำนาจ

4. ตัวอย่างกรณีการหลอกลวง

การหลอกลวงให้ลงทุน: ผู้กระทำผิดอาจสร้างบริษัทปลอม หรือแอบอ้างเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง เพื่อหลอกลวงให้เหยื่อลงทุน

การหลอกลวงให้ซื้อสินค้า: ผู้กระทำผิดอาจขายสินค้าปลอม หรือสินค้าที่ไม่มีอยู่จริง

การหลอกลวงให้ช่วยเหลือ: ผู้กระทำผิดอาจอ้างว่าตนเองเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน

5. แนวทางการป้องกัน

อย่าหลงเชื่อใครง่ายๆ: ระมัดระวังบุคคลแปลกหน้าที่ติดต่อเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการเสนอผลประโยชน์ที่น่าดึงดูด

ตรวจสอบข้อมูล: ตรวจสอบข้อมูลของผู้ที่ติดต่อมา และแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างละเอียด

อย่าให้ข้อมูลส่วนตัว: อย่าให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น หมายเลขบัตรประชาชน หรือข้อมูลทางการเงินแก่บุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ

ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ: หากมีข้อสงสัย ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่ไว้ใจ การหลอกลวง, เทคนิค, กลยุทธ์, วิธีการ, แรงจูงใจ, ออนไลน์, โทรศัพท์, การเงิน, การลงทุน, สินค้า, ความช่วยเหลือ, การป้องกัน

ค่านิยม ความเชื่อ ค่านิยมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงผ่านสื่อค่านิยมและความเชื่อของแต่ละบุคคลและสังคมมีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้บางคนตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงผ่านสื่อได้ง่ายขึ้น โดยมีค่านิยมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องดังนี้:

1. ความเชื่อในเรื่องโชคลางและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผู้ที่เชื่อในเรื่องโชคลางและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงที่เกี่ยวข้องกับการทำนายโชคชะตา การสะเดาะเคราะห์ หรือการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งโชคลาภ หรือพ้นจากเคราะห์ร้าย

2. ค่านิยมเรื่องความร่ำรวยและความสำเร็จผู้ที่ให้ความสำคัญกับความร่ำรวยและความสำเร็จ อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงที่เสนอผลตอบแทนที่สูงเกินจริง หรือวิธีการที่รวยทางลัด โดยไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้

3. ความเชื่อในเรื่องความรักและความสัมพันธ์ผู้ที่ต้องการความรักและความสัมพันธ์ อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางความรัก โดยผู้กระทำผิดมักสร้างโปรไฟล์ปลอม หรือแสดงความรักที่เกินจริง เพื่อหลอกลวงเหยื่อให้หลงรัก และหลอกลวงเอาเงินหรือทรัพย์สิน

4. ค่านิยมเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นผู้ที่มีเมตตาจิตและต้องการช่วยเหลือผู้อื่น อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงที่อ้างว่าต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน หรือความช่วยเหลือด้านอื่นๆ โดยผู้กระทำผิดมักสร้างเรื่องราวที่น่าสงสาร หรืออ้างว่าตนเองเดือดร้อน เพื่อให้เหยื่อรู้สึกเห็นใจและต้องการช่วยเหลือ

5. ความเชื่อในเรื่องการเมืองผู้ที่มีความเชื่อทางการเมืองที่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ หรือข่าวปลอม เพื่อบิดเบือนความจริง หรือสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้าม

6. การขาดความรู้เท่าทันสื่อผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อ อาจตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงได้ง่าย เนื่องจากไม่สามารถแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือข้อมูลที่บิดเบือน

7. อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในปัจจุบัน แต่ก็เป็นแหล่งรวมของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมจำนวนมาก ผู้ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยไม่มีวิจารณญาณ อาจหลงเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง และตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงได้

แนวทางการป้องกัน

มีสติและไตร่ตรอง: ก่อนที่จะเชื่อข้อมูลใดๆ ควรมีสติและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ไม่ควรหลงเชื่อใครง่าย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการเสนอผลประโยชน์ที่น่าดึงดูด หรือมีการเร่งรัดให้ตัดสินใจ

ตรวจสอบข้อมูล: ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เปรียบเทียบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง และตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนที่จะเชื่อ

ระมัดระวัง: ระมัดระวังบุคคลแปลกหน้าที่ติดต่อเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการขอข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลทางการเงิน

ปรึกษา: หากมีข้อสงสัย ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่ไว้ใจ เพื่อขอคำแนะนำ

ความเสียหาย ความรุนแรงทางสังคมและครอบครัว

การหลอกลวงผ่านสื่อเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและครอบครัวในวงกว้าง สร้างความเสียหายทั้งทางด้านการเงิน จิตใจ และความสัมพันธ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น

1. ความเสียหายทางการเงินผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจสูญเสียเงินทอง ทรัพย์สิน หรือข้อมูลทางการเงินบางรายอาจถูกหลอกให้ลงทุนในธุรกิจที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือถูกหลอกให้ซื้อสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานความเสียหายทางการเงินอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของครอบครัว และนำไปสู่ปัญหาหนี้สิน

2. ความเสียหายทางจิตใจผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจรู้สึกอับอาย เสียใจ โกรธ หรือสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองบางรายอาจเกิดความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า หรือ PTSD (Post-traumatic stress disorder)ความเสียหายทางจิตใจอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน และความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

3. ความเสียหายทางสังคมการหลอกลวงผ่านสื่ออาจทำให้เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม ข้อมูลเท็จและข่าวปลอมที่เผยแพร่ผ่านสื่ออาจบิดเบือนความจริง สร้างความเข้าใจผิด และนำไปสู่ความรุนแรง การหลอกลวงอาจทำให้ผู้คนขาดความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสาร และเกิดความสับสนในการตัดสินใจ

4. ความเสียหายในครอบครัวการหลอกลวงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันในครอบครัวสมาชิกในครอบครัวอาจรู้สึกผิดหวัง เสียใจ หรือโกรธ ที่บุคคลใกล้ชิดตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอาจสั่นคลอน และนำไปสู่การแตกแยกได้ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง อาจถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกข่มขู่คุกคามผู้ที่สูญเสียเงินทองจากการหลอกลวง อาจก่อเหตุรุนแรงเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม หรือเพื่อระบายความโกรธแค้นการหลอกลวงที่เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือความเชื่ออาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม

แนวทางการป้องกันและแก้ไข

เสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อ: ให้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากสื่อแก่ประชาชน เพื่อให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือ

ตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มงวด: ตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือข้อมูลที่เสนอผลประโยชน์ที่เกินจริง

บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง: มีกฎหมายที่เข้มงวดในการลงโทษผู้ที่สร้างและเผยแพร่ข้อมูลเท็จ หรือผู้ที่กระทำการหลอกลวงผ่านสื่อ

ให้ความช่วยเหลือและเยียวยา: ให้ความช่วยเหลือและเยียวยาแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง ทั้งทางด้านการเงิน จิตใจ และสังคม

สรุป

ยุคปัจจุบันภัยที่เกิดจากการใช้สื่อ ก็เป็นปัญหาที่คนไทยได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมเพราะสังคมยุคไร้พรมแดนทุกคนย่อมเข้าถึงสื่อได้อย่างง่ายและสะดวกมมากทั้งมีความสบายคล่องตัวในการติดต่อพูดคุยตลอดถึงการที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการให้ทำผิดกฎหมายได้อย่างง่าย ดังนั้น ยุคที่สื่อมีความเกี่ยวข้องกับคนมากเท่าไหร่โอกาสที่จะเกิดให้มีกลุ่มคนหรือว่าคนที่จะหาโอกาสทำให้เกิดความสูญเสีย ด้านคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจในสังคมก็ย่อมมีตามมาอย่างปฏิเสธไม่ได้ ดังนั้น ผู้ใช้สื่อต้องมีสติในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อไม่ให้ตกไปสู่หนทางของกลุ่มมิจฉาชีพที่แฝงตัวเองมาหลอกลวงด้วยวิธีการต่างในรูปแบบการติดต่อสื่อ สำคัญผู้ใช้สื่อต้องไม่เห็นแก่ความอยากและความต้องการโดยขาดจากหลักความเป็นจริงให้ได้โดยต้องมีสติอย่างวิตกอย่าตื้นเต้นไปกับกระแสสื่อหรือกลยุทธ์ วิธีการของผู้ไม่หวังดีเพื่อเข้ามาใช้ประโยชน์จากสื่อ จะเห็นได้ว่ายุคปัจจุบันความเสียหายที่โดนหลอกจากมิจฉาชีพที่มาสื่อด้วยรูปแบบต่างจะมีความที่ดึงดูดและสร้างให้คนที่รู้ไม่เท่าทันนั้นต้องตกเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น กรณีการดูดเงินจากระบบบัญชีธนาคาร หรือการจ้างให้ไปเปิดบัญชีธนาคารให้กับผู้ไม่หวังดีเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กิติมา แสงอรุณ. (2558). *รู้ทัน ป้องกันภัย: กลโกงออนไลน์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็มไอเอส.

ปณิธาน วัฒนธร. (2562). *Digital Literacy: คู่มือรู้เท่าทันสื่อ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ openbooks.

เบญญาภา มารินทร์, ศุภกร ปุญญฤทธิ์, ธรรมวิทย์ เทิดอุดมธรรม (2563). แนวทางการป้องกันการเป็นเหยื่อของเว็บไซต์วารสารทางวิชาการที่ถูกปลอมแปลง. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์,* 10(2), 187-220.

ฐิติมา อินกล่ำ. (2559). วาทกรรมทางการสื่อสารเพื่อการหลอกลวงทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 11(2), 86-100.

Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social media and fake news in the 2016 election. *Journal of Economic Perspectives,* 31(2), 211-36.

Chomsky, N. (2002). *Media control: News as an institution of power*. New York: Seven Stories Press.

Herman, E. S., & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media.* New York: Pantheon Books.

Guess, A., Nagler, J., & Tucker, J. (2019). Less than you think: Prevalence and predictors of fake news dissemination on Facebook. *Science Advances,* 5(17), eaay1511.

Livingstone, S. (2004). Media literacy: Towards a critical approach. *Journal of Media Literacy Education,* 1(1), 1-12.

Potter, W. J. (2004). *Theory of media literacy: A cognitive approach.* Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

บทบาทมหาวิทยาลัยไทยกับสังคมยุคใหม่
The Role of Thai Universities in Modern Society

มะลิ ทิพพ์ประจง
Mali Thipprajong
พระครูวิรุฬห์วัชรธรรมฐานุตฺตโร (เพ็ชรรัตน์)
Phra Khru Wirun Watcharathammathanuttaro (Petchrat)
พระใบฎีกาสมคิด นาถสีโล (สุขนิล)
Phra Baitika Somkid Nathasilo (Sukhanin)
พระครูวศินวรกิจ (วิชาญ แดงประไพ)
Phra Khru Wasinworakit (Wichan Daengprapai)
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
Phetchaburi Buddhist College
E-mail : thipprajongmali@gmail.com

Received: 5 April 2025; Revised: 29 April 2025; Accepted: 3 May 2025

บทคัดย่อ

โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้สู่ความไม่แน่นอนของสังคมที่ถูกกระแสของโลกยุคใหม่เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยของไทยทุกที่ก็มีการปรับเปลี่ยนแปลงของตนเองให้เกิดการรองรับของสังคมยุคใหม่ทั้งการบริหารการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์บนโลกนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดของตัวเองให้ได้ การจัดการบริหารด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนา เพื่อให้เกิดการแข่งขันและแรงจูงใจสำหรับผู้เรียนตลอดถึงการแข่งขันทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกัน ดังนั้น ยุคปัจจุบันการสร้างสภาพสิ่งแวดล้อม บริบทหรือว่าเครื่องมืออุปกรณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทุกที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจสำหรับผู้สอนผู้เรียน ปัจจุบันประเทศถือว่ามีมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมอยู่เกือบทุกจังหวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีถึงระดับปริญญาเอก เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและการพัฒนาที่ให้เกิดการอยากให้มีจำนวนผู้เรียนมากขึ้น ผู้บริหารของทุกที่จึงต้องสร้างอุปกรณ์เครื่องมือหรือจัดการอาคารสถานที่ห้องเรียนต่าง ๆ

คำสำคัญ: บทบาท, มหาวิทยาลัยไทย, สังคมยุคใหม่

Abstract

The world of change, learning to the uncertainty of society that is influenced by the current of the modern world, plays an important role in management. It can be seen that every Thai university has adjusted itself to support the modern society, both in terms of educational administration, which is an important part of human life on this planet continuously for its own survival. The educational administration of Thai universities must be developed to create competition and motivation for students, as well as academic competition between universities. Therefore, in the present era, the creation of an environment, context, or teaching tools and equipment for every university must be developed to create motivation for teachers and students. At present, the country has universities covering almost every province that provide teaching from bachelor's to doctoral degrees. In order to create strength and development that creates a desire for more students, administrators everywhere must create equipment or manage buildings, places, and classrooms.

Keywords: Role, Thai University, Modern Society

บทนำ

โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้สู่ความไม่แน่นอนของสังคมที่ถูกกระแสของโลกยุคใหม่เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยของไทยทุกที่ก็มีการปรับเปลี่ยนแปลงของตนเองให้เกิดการรองรับของสังคมยุคใหม่ทั้งการบริหารการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์บนโลกนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดของตัวเองให้ได้ในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ บทความวิชาการนี้จะนำเสนอถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยไทยในหลากหลายด้าน ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1. การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในยุคปัจจุบันและอนาคต บัณฑิตควรมีความรู้ในสาขาที่ตนเองศึกษา มีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทักษะทางสังคมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งความรู้และแหล่งสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรม ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์ และสังคมศาสตร์ งานวิจัยและนวัตกรรมเหล่านี้ จะช่วยให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สังคมกำลังเผชิญอยู่

3. การให้บริการวิชาการแก่สังคมมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการให้บริการวิชาการแก่สังคม เช่น การจัดอบรม สัมมนา ให้คำปรึกษา และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ของสังคมมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรได้

4. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอด

ชีวิต โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีพ

5. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือมหาวิทยาลัยควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และทรัพยากรต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมยุคใหม่

การที่มหาวิทยาลัยสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม จะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าความเป็นมาของบทบาทมหาวิทยาลัยไทยกับสังคมยุคใหม่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน โดยเริ่มจากการเป็นสถานศึกษาที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ทางศาสนาและปรัชญาก่อนที่จะพัฒนามาเป็นสถาบันที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อรับใช้ราชการและการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จุดเริ่มต้นและพัฒนาการยุคแรกเริ่ม: มหาวิทยาลัยในประเทศไทยเริ่มต้นจากการเป็นสถานศึกษาที่เน้นการสอนศาสนาพุทธและปรัชญา เช่น วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษดิ์ราชวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสงฆ์และสามัญชนในสมัยอยุธยายุคปฏิรูปการศึกษา: ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปการศึกษา และมีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นหลายแห่ง เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู เพื่อผลิตครูมาสอนในโรงเรียนต่าง ๆ การจัดตั้งมหาวิทยาลัย: ในปี พ.ศ. 2459 ได้มีการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย โดยเริ่มแรกมีการสอนใน 4 คณะ ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์การขยายตัวของมหาวิทยาลัย: ภายหลังจากการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2558) เพื่อรองรับความต้องการในการศึกษาของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น บทบาทของมหาวิทยาลัยในยุคปัจจุบัน: ในยุคปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมในหลากหลายด้าน เช่น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตความท้าทายและอนาคตในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแข่งขันในระดับนานาชาติ และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปมหาวิทยาลัยไทยจึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ และยังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยมหาวิทยาลัยไทยได้พัฒนามาอย่างยาวนาน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยในหลากหลายด้าน การที่มหาวิทยาลัยไทยสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม จะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้ายุคการศึกษาไทย: จากอดีตสู่ปัจจุบัน และอนาคตการศึกษาไทยมีวิวัฒนาการมายาวนาน จากการสั่งสอนในวัดและวัง สู่การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 และการขยายตัวของการศึกษาในยุคปัจจุบัน การศึกษาไทยได้เผชิญกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศยุคสมัยต่าง ๆ ของการศึกษาไทย (กุลธิดา สามะลา, 2561)

ยุคโบราณ: การศึกษาในยุคนี้เน้นการสั่งสอนศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ยุคปฏิรูปการศึกษา: ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ทันสมัย โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงและนำการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามายุคขยายการศึกษา: ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การศึกษาไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการจัดตั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นยุคปัจจุบัน: การศึกษาไทยในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตความท้าทายของการศึกษาไทยความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญของไทย เด็กนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนมักเข้าไม่ถึงการศึกษาที่มีคุณภาพคุณภาพการศึกษา: คุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่สูงเท่าที่ควร นักเรียนไทยยังขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี: เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาไทยต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ (จีระศักดิ์ ศิริรัตน์, 2563)

อนาคตของการศึกษาไทยการเรียนรู้ตลอดชีวิต: การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบันการศึกษาไทยต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา: เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาในอนาคต การศึกษาไทยต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพการศึกษาไทยได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงมามากมาย และยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายอีกมากมาย การศึกษาไทยต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันและอนาคตแบบเก่าใหม่มีอนาคตการศึกษาไทยในยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแข่งขันในระดับนานาชาติ ดิเรก พรสีมา (2559) และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การศึกษาไทยต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องแบบเก่าการศึกษาแบบเก่าเน้นการท่องจำ การบรรยาย และการสอบ การเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทน้อยในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้การศึกษาแบบเก่าอาจไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบันที่ต้องการทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะทางสังคมการศึกษาแบบใหม่การศึกษาแบบใหม่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้นในการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้Facilitateการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากหลากหลายแหล่ง ไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน การศึกษาแบบใหม่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบันและอนาคตของการศึกษาไทยการศึกษาไทยในอนาคตควรเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาแบบเก่าและแบบใหม่ โดยยังคงรักษาข้อดีของการศึกษาแบบเก่า เช่น การมีวินัย การเคารพครูอาจารย์ และการให้ความสำคัญกับเนื้อหา แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องนำข้อดีของการศึกษาแบบใหม่มาปรับใช้ เช่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันและอนาคต (จีระศักดิ์ ศิริรัตน์, 2562)

ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยการพัฒนาหลักสูตร: หลักสูตรการศึกษาควรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานการพัฒนาครู: ครูควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการสอนที่ทันสมัย และสามารถใช้เทคโนโลยีในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต:

การศึกษาไทยควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา: เทคโนโลยีควรนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างหลากหลายการศึกษาไทยต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การผสมผสานระหว่างการศึกษาแบบเก่าและแบบใหม่ จะช่วยให้การศึกษาไทยมีอนาคตที่สดใส และสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ (ณัฐพงษ์ บุญคง, 2564)

ปัญหาของการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน

การศึกษาไทยในปัจจุบัน ประสิทธิภาพของระบบการศึกษา รวมถึงผลกระทบต่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งภายในและภายนอกระบบการศึกษา ปัญหาของการศึกษาไทยคุณภาพการศึกษา: คุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่สูงเท่าที่ควร นักเรียนไทยยังขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะทางสังคม ผลการประเมินระดับนานาชาติ เช่น PISA สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาดังกล่าวความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญของไทย เด็กนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนและนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลมักเข้าไม่ถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับนักเรียนในเมืองใหญ่หลักสูตรและการเรียนการสอน: หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันอาจไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปรียาพร ภู่ระหง (2562) ครูผู้สอนอาจขาดความรู้ความสามารถในการสอนที่ทันสมัย และการเรียนการสอนยังคงเน้นการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์การบริหารจัดการ: การบริหารจัดการระบบการศึกษาอาจไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการกระจายอำนาจ และมีการทุจริตคอร์รัปชันทรัพยากรและการสนับสนุน: โรงเรียนหลายแห่งยังขาดแคลนทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูอาจไม่ได้รับการสนับสนุนและค่าตอบแทนที่เหมาะสมนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง: นโยบายด้านการศึกษาของไทยมักมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนการขาดการมีส่วนร่วม: การพัฒนาการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคเอกชนค่านิยมและวัฒนธรรม: ค่านิยมและวัฒนธรรมบางอย่าง เช่น การให้ความสำคัญกับการสอบมากกว่าการเรียนรู้ และการไม่ส่งเสริมการคิดวิพากษ์วิจารณ์ อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ: ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจขาดความรู้ความสามารถและแรงจูงใจในการทำงานการขาดการลงทุน: การลงทุนด้านการศึกษาอาจไม่เพียงพอและไม่ได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปการศึกษา: การปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำ และการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนการมีส่วนร่วม: การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาการพัฒนาครู: การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ทันสมัย การลงทุน: การเพิ่มการลงทุนด้านการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพการวัดผลและประเมินผล: การมีระบบการวัดผลและประเมินผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยต้องใช้ความพยายามและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุอย่างรอบด้าน และกำหนดแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมและยั่งยืนแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทย: จากจุดวิกฤตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนการศึกษาไทยในปัจจุบัน ของระบบการศึกษา ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่มีสาเหตุที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งภายในและภายนอกระบบการศึกษา

การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีแนวทางที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงบริบทของสังคมไทยและทิศทางของโลกในยุคปัจจุบัน (สมชาย วงศ์สวัสดิ์, 2563)

1. การปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องการปฏิรูปการศึกษาไม่ใช่เรื่องง่ายและต้องใช้เวลา แต่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนาน การปฏิรูปควรครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากร โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการ: หลักสูตรควรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ครูผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้ Facilitate การเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและเป็นธรรม: การวัดผลประเมินผลควรมีความหลากหลายและเป็นธรรม ไม่ควรเน้นการสอบเพียงอย่างเดียว แต่ควรมีการประเมินทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ: การบริหารจัดการระบบการศึกษาควรมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจ และมีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง: ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

2. การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจถึงสาเหตุของความเหลื่อมล้ำ และกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม: เด็กนักเรียนทุกคนควรมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือภูมิศาสตร์การสนับสนุนนักเรียนด้อยโอกาส: นักเรียนด้อยโอกาสควรได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน และการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล: โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านอาคารสถานที่ ครูผู้สอน และอุปกรณ์การเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนการพัฒนาการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐการสร้างความตระหนักและความเข้าใจ: ทุกภาคส่วนควรมีความตระหนักและความเข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา และร่วมกันผลักดันให้การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน: ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานด้านการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายการสนับสนุนทรัพยากร: ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ สามารถสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การบริจาคทุนการศึกษา การสนับสนุนโครงการพัฒนาโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้และการเข้าถึงแหล่งความรู้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล: ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลที่เข้าถึงง่ายและมีเนื้อหาที่หลากหลายการฝึกอบรมครูให้ใช้เทคโนโลยีในการสอน: ครูผู้สอนควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสอนการจัดหาอุปกรณ์และ

โครงสร้างพื้นฐาน: โรงเรียนควรได้รับการจัดหาอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

5. การวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบการวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการศึกษา ควรมีระบบการวัดผลและประเมินผลที่ครอบคลุมและเป็นธรรม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียนการประเมินคุณภาพการศึกษา: ควรมีการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและระบบการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาการเปิดเผยข้อมูล: ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลควรได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยเป็นงานที่ท้าทายและต้องใช้ความอดทนและความมุ่งมั่น แต่เชื่อมั่นว่าหากทุกภาคส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจัง เราจะสามารถสร้างอนาคตทางการศึกษาที่ดีขึ้นสำหรับเยาวชนไทยและประเทศชาติของเรา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

แนวโน้มบทบาทของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต

ในยุคที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมฐานความรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ มหาวิทยาลัยไทยในอนาคตจะต้องปรับตัวและมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ และแรงงานในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวโน้มสำคัญของบทบาทมหาวิทยาลัยไทยในอนาคตมีดังนี้:

1. บทบาทด้านการผลิตนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่

มหาวิทยาลัยจะไม่เพียงเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ แต่จะต้องเป็นศูนย์กลางการวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความท้าทายของสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม พลังงาน ความเหลื่อมล้ำ และสุขภาพ โดยส่งเสริมการวิจัยข้ามสาขาวิชาและการบูรณาการศาสตร์ที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

2. การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม

มหาวิทยาลัยต้องมีบทบาทเชิงรุกในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคม เช่น การจัดบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม ซึ่งสะท้อนถึงการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2564)

3. การปรับบทบาทสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้วยการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยต้องปรับบทบาทจากการผลิตบัณฑิตเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เปิดหลักสูตรระยะสั้น เรียนออนไลน์ และยืดหยุ่น เพื่อรองรับผู้เรียนหลากหลายช่วงวัย (UNESCO, 2021)

4. ความเป็นสากลและการเชื่อมโยงระดับโลก

มหาวิทยาลัยไทยจะต้องเปิดรับและแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับต่างประเทศมากขึ้น ไม่ว่าจะผ่านความร่วมมือด้านการวิจัย การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากร ตลอดจนการพัฒนาโปรแกรมร่วมกับสถาบันชั้นนำของโลก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

5. การปรับตัวสู่มหาวิทยาลัยดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI, Big Data และระบบอัตโนมัติ กำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการให้บริการของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยไทยในอนาคตต้องเร่งนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Chattananon, 2022)

สรุป

การจัดการบริหารด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนา เพื่อให้เกิดการแข่งขันและแรงจูงใจสำหรับผู้เรียนตลอดถึงการแข่งขันทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกัน ดังนั้น ยุคปัจจุบันการสร้างสภาพสิ่งแวดล้อม บริบทหรือว่าเครื่องมืออุปกรณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทุกที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจสำหรับผู้สอนผู้เรียน ปัจจุบันประเทศถือว่ามีมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมอยู่เกือบทุกจังหวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีถึงระดับปริญญาเอก เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและการพัฒนาที่ให้เกิดการอยากให้มีจำนวนผู้เรียนมากขึ้น ผู้บริหารของทุกที่จึงต้องสร้างอุปกรณ์เครื่องมือหรือจัดการอาคารสถานที่ห้องเรียนต่างๆ ให้เกิดความสนใจและการเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยของตนเอง เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่มีความต้องการเข้ามาเล่าเรียนให้มากกว่าเดิม ถึงแม้การบริหาร จัดการของแต่ละที่จะมีความสมบูรณ์ทั้งด้านการบริหารจัดการ อาคารสถานที่ตลอดถึงบุคลากรผู้สอนผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถมากก็ตาม แต่ปัจจุบันปัญหาของมหาวิทยาลัยก็มีเหมือนกันคือจำนวนผู้เรียนลดลงและงบประมาณการบริหารลดลงด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กุลธิดา สามะลา. (2561). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทย: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,* 19(2), 1 - 15.

จีระศักดิ์ ศิริรัตน์. (2563). การพัฒนาการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล: ความท้าทายและโอกาส. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,* 48(1), 1 - 12.

จีระศักดิ์ ศิริรัตน์. (2562). *รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชาติ ปีการศึกษา 2561.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2558). *การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายและโอกาส.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.

ดิเรก พรสีมา. (2559). *การศึกษาไทย: จากวิกฤตสู่โอกาส.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐพงษ์ บุญคง. (2564). การศึกษาไทยในอนาคต: แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,* 25(2), 1-10.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2564). *มหาวิทยาลัยกับความหวังของสังคม.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาการอุดมศึกษา.

ปรียาพร ภู่ระหง. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย.* [ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอกที่ไม่มีการตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมชาย วงศ์สวัสดิ์. (2563). *การพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน.* [รายงานการวิจัย], สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทยในยุคใหม่.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *แผนยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2565–2570.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

Chattananon, A. (2022). *Digital Transformation in Thai Higher Education.* Bangkok: Education Innovation Press.

UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education.* Paris: UNESCO Publishing.